

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060302

DOM
2016-02-16
Stockholm

Mål nr
M 8288-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-09-16 i mål nr M 2644-15, se bilaga

KLAGANDE

M L

MOTPARTER

1. Bergslagens Miljö- och byggnämnd

2. Länsstyrelsen i Örebro län

SAKEN

Tomtplatsbestämning i samband med strandskyddsdispens för bastu på fastigheten X i Ljusnarsbergs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1245925

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M L har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa Bergslagens Miljö- och byggnämnds beslut om tomtplatsbestämning.

Bergslagens Miljö- och byggnämnd har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Örebro län (länsstyrelsen) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M L har utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i mark- och miljödomstolen samt tillagt bl.a. följande. Bilderna från mark- och miljödomstolens syn är missvisande. Sikten är helt fri över den stora gräsmattan. Avståndet mellan gäststugan och stranden är bara 35 meter. Det handgrävda dräneringsdiket har funnits där länge. Det är inte visuellt avskärmande och det är enkelt att ta sig över. Vid mark- och miljödomstolens syn var diket nyrensat. Den nedre delen av gräsmattan används för sommarlekar och solbad. Allmänheten uppfattar fastigheten som en privat tomt och det är aldrig någon som klättrat över gärdesgården in på fastigheten.

Länsstyrelsen har vidhållit vad den angett i sitt beslut och anfört bl.a. följande. En bastu genererar inte i sig någon hemfridszon och när dispens ges för en sådan byggnad ska tomplatsen i normalfallet begränsas till den yta som byggnaden upptar på marken. Hemfridszonen sammanfaller inte med fastighetsgränsen och det finns inte skäl att göra en tomplatsavgränsning som omfattar även andra byggnader.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 7 kap. 18 f § andra stycket miljöbalken ska det i ett beslut om att ge dispens från strandskyddet anges i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet.

M L har beviljats strandskyddsdispens för nybyggnad av en bastu. Frågan i målet är om det finns skäl att i samband med dispensgivningen avgränsa en tomtplats.

Även om det inte finns något hinder mot att man vid en dispensgivning till en komplementbyggnad gör en tomtplatsbestämning som innefattar även andra byggnader på fastigheten (se MÖD 2012:24), är huvudregeln att en dispensgivning till en komplementbyggnad, t.ex. en bastu, inte ska föranleda avgränsning av en tomtplats eftersom denna typ av byggnader inte har en hemfridszon eller anses avhållande för allmänheten. För dessa byggnader bör det i stället anges i vilken utsträckning mark- eller vattenområde får användas för det avsedda ändamålet (se Naturvårdsverkets handbok 2009:2 Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, s. 139 f).

I detta fall har det inte framkommit omständigheter som motiverar att en tomtplats bestäms i samband med dispensgivningen för bastun. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i länsstyrelsens och mark- och miljödomstolens bedömning att endast den mark som byggnaden upptar på området får användas som bastu och avslår överklagandet.

Prövningen i aktuellt mål innebär inte något ställningstagande till huruvida övriga delar av fastigheten X är ianspråktagna som tomtmark eller allemansrättsligt tillgängliga.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsrådet Ingrid Åhman, referent, tekniska rådet Jan Gustafsson och hovrättsrådet Malin Wik.

Föredragande har varit Lisa Forsberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-09-16
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 2644-15

KLAGANDE

M L

MOTPARTER

1. Bergslagens miljö- och byggnämnd
2. Länsstyrelsen i Örebro län

SAKEN

Tomtplatsbestämning i samband med strandskyddsdispens för bastu på fastigheten Ljusnarsberg X

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Örebro läns beslut 2015-04-29 i ärende nr 526-7143-2014, se bilaga 1

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 413790

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Genom beslut den 12 december 2014 beviljade Bergslagens miljö- och byggnämnd i Lindesbergs kommun (nämnden) M L strandskyddsdispens för uppförande av bastu på fastigheten X i Ljusnarsbergs kommun. Nämnden meddelade i beslutet att hela fastigheten fick tas i anspråk som tomtplats. Länsstyrelsen i Örebro län (länsstyrelsen) beslutade med stöd av 19 kap. 3 b § miljöbalken (1998:808) att ta upp frågan för prövning. Länsstyrelsen beviljade dispensen men upphävde nämndens beslut i den del som avsåg tomtplatsbestämningen. Länsstyrelsen meddelade att mark endast fick tas i anspråk i den utsträckning som byggnaden upptog på området. M L har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

M L har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, bestämmer tomtplatsen till hela fastigheten.

Mark- och miljödomstolen har den 12 augusti 2015 hållit syn på fastigheten.

UTVECKLING AV TALAN

M L har hänvisat till ett avgörande av Regeringsrätten (år 1967) och har anfört i huvudsak följande.

1965 uppfördes staket runt fastigheten ner till vattenlinjen. Staketet utestängde allmänheten från stranden och blev föremål för rättslig prövning. Regeringsrätten avvisade byggnadsnämndens överklagande om föreläggande att ta bort staketet. Länsstyrelsen har i tidigare beslut uttryckt att strandområdet är hemfridszon där allmänhet inte har rätt att vistas. Mot den bakgrunden är det inte acceptabelt att länsstyrelsen nu hävdar att ”bastun placeras utanför vad som får anses vara bostadshusens hemfridszon”. Fastigheten är kultiverad och har en öppen gräsyta framför bostadshuset och helt ner till vattnet och staketet är kvar. Under senare år har ytterligare ett bostadshus, en bod och ett dubbelgarage uppförts med bygglov och strandskyddsdispens och där man i besluten hänvisat till redan etablerad tomt.

DOMSKÄL

I Regeringsrättens avgörande – som gällde en fråga om ett tillsynsingripande enligt Naturvårdslagen – finns uttalanden om att ”strandområdet måste anses utgöra tomt, å vilken allmänheten icke ägde fritt färdas...”. De uttalanden och bedömningar som gjordes i Regeringsrättens avgörande är inte bindande för

mark- och miljödomstolen.

I ett dispensbeslut ska anges i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet, s.k. tomtplatsbestämning. (Se 7 kap. 18 f § andra stycket miljöbalken.)

Mark- och miljööverdomstolen har angett att en tomtplatsbestämning som sker i samband med en meddelad dispens för en tillkommande komplementbyggnad kan omfatta andra byggnader och komplementbyggnader, vilka inte direkt berörs av den sökta dispensen på fastigheten, men som inte tidigare varit föremål för tomtplatsbestämning. Frågan om det ska göras en fullständig tomtplatsbestämning får avgöras från fall till fall. Bedömningen påverkas av bl.a. antalet byggnader, deras placering på fastigheten, liksom kravet att säkerställa ett område för fri passage för allmänheten och att goda livsvillkor för djur och växter ska säkerställas. (Se MÖD 2012:24.)

Avståndet från huvudbyggnaden ned till strandlinjen är ca 60 meter. Marken sluttar svagt ned mot ett avskärande dike. Bebyggelsen på fastigheten – ett bostadshus, en gäststuga, två bodar och ett garage – är i sin helhet placerad ovanför diket. Vid synen pågick en omvandling av en del av slänten (ovanför diket) som tidigare varit bevuxet med högt gräs och örter. På det gräsbevuxna området nedanför diket finns en flaggstång. Vid synen var två trädgårdsstolar uppställda vid strandlinjen.

Underinstanserna har bedömt att området där bastun ska uppföras redan är ianspråktaget på ett sådant sätt att det förlorat sin betydelse för strandskyddets syften, varför de kommit fram till att en dispens för bastun kan ges. Att ett område bedöms ianspråktaget enligt de kriterier som gäller för dispensprövningen enligt miljöbalken utgör dock inte i sig ett skäl för att bestämma samma område som tomtplats enligt 7 kap. 18 f § miljöbalken. Att ett område bedömts vara ianspråktaget innebär inte heller att det området i sin helhet ska betraktas som etablerad hemfridszon.

Med hänsyn till avståndet mellan huvudbyggnaden och strandlinjen och i övrigt de iakttagelser som gjordes vid synen (inte minst intrycket av det avskärande diket) kan den hemfridszon som huvudbyggnaden och gäststugan genererar inte anses sträcka sig hela vägen ned till strandlinjen. Inte heller i övrigt har det framkommit något som motiverar att det görs en fullständig tomtplatsbestämning i det här fallet.

En byggnad som inte är avsedd för bostadsändamål, t.ex. en bastu, genererar inte i sig någon hemfridszon. När en dispens ges för en sådan byggnad ska den tomtplats som bestäms i normalfallet begränsas till den yta som byggnaden upptar på marken.

Det har inte framkommit något skäl för att i detta fall bestämma en större tomtplats än länsstyrelsen har gjort.

Det anförda innebär sammantaget att länsstyrelsens gjorde rätt som ändrade nämndens beslut och begränsade det tomtplatsbestämda området för bastun till den yta som byggnaden upptar på marken. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 7 oktober 2015.

Inge Karlström

Ingrid Johansson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Inge Karlström, ordförande, och tekniska rådet Ingrid Johansson. Föredragande har varit tingsnotarien Henriette Fornas Minerskjöld.